

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лісового господарства та екології
Кафедра лісівництва, лісових культур
та таксації лісу

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

КОЗАК ІГОР СЕРГІЙОВИЧ

УДК 630*8

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**СОРИМЕНТНА СТРУКТУРА ТА КЛАСИ ЯКОСТІ ЛІСОМАТЕРІАЛІВ
КРУГЛИХ ФІЛІЇ «ЗВЯГЕЛЬСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВА»**

205 «Лісове господарство»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

кваліфікаційна робота містить результати власних наукових досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

_____ І.С.Козак

Керівник роботи
Іванюк Т.М.
к. с.-г. н., доцент

Житомир – 2023

Висновок кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу

за результатами попереднього захисту:

Протокол засідання кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу

№ ___ від «___» _____ 2023 р.

Завідувач кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу к.с.-г.н., доцент

_____ Юрій СІРУК

«___» _____ 2023 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти Козак Ігор Сергійович захистив кваліфікаційну роботу

з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

АНОТАЦІЯ

Козак І.С. Сортиментна структура та класи якості лісоматеріалів круглих Філії «Звягельське лісове господарства». – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 205 – Лісове господарство. – Поліський національний університет, Житомир, 2023.

У кваліфікаційній роботі досліджено кількісні та якісні показники заготовленої деревини від різних видів користування. Аналіз виконання плану заготівлі деревини вказує на перевиконання завдання. Це збільшення відбулось за рахунок рубок формування та оздоровлення лісу. Від рубок головного користування заготовлено лісоматеріалів круглих 80,2% від планового завдання і 53% від загального обсягу заготовленої деревини; дров'яної деревини промислового використання –107,5% від плану та дров'яної деревини непромислового використання – 94% від планового завдання. Лісоматеріали круглі від проміжного користування лісом характеризується значно нижчою якістю, ніж лісоматеріали круглі від рубок головного користування. Виявлено, що планова сортиментна структура за класами якості не відповідає фактичному виходу деревини. Частка круглих лісоматеріалів у загальному обсязі заготівлі значно більша на рубках головного користування, з проміжного користування значний обсяг заготівлі - це дрова для промислових потреб.

Ключові слова: рубки головного користування, проміжне користування лісом, лісоматеріали круглі, класи якості, дрова паливні.

ANNOTATION

Kozak I.S. Assortment structure and quality classes of round timber of the "Zvyagel Forestry" Branch – Qualifying work on the rights of the manuscript.

Qualification work for the master's degree in specialty 205 - forestry. – Polissia National University, Zhytomyr, 2023.

Quantitative and qualitative indicators of harvested wood from different types of use were investigated in the qualification work. The analysis of the execution of the wood harvesting plan indicates over-execution of the task. This increase was due to felling for the formation and improvement of the forest. From the felling of the main use, round 80.2% of the planned task and 53% of the total volume of harvested wood were harvested; firewood for industrial use – 107.5% of the plan and firewood for non-industrial use – 94% of the planned task. Round timber from intermediate forest use is characterized by significantly lower quality than round timber from felling for main use. It was found that the planned assortment structure by quality classes does not correspond to the actual yield of wood. The share of round timber in the total volume of harvesting is much larger at the fellings of main use, from intermediate use, a significant amount of harvesting is firewood for industrial needs.

Key words: felling for main use, intermediate use of forest, round timber, quality classes, firewood.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ.1 ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	8
1.1. Правове обґрунтування лісозаготівель	8
1.2. Заготівля деревини від головного та проміжного користування	10
Розділ 2. КОРОТКА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСОВОГО ФОНДУ	14
2.1. Організаційна структура	14
2.2. Типи лісорослинних умов і типи лісу	14
2.3. Об'єкти природно-заповідного фонду	16
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ	18
3.1. Аналіз обсягів та класів якості заготовленої деревини від рубок головного користування	18
3.2. Аналіз обсягів та класів якості заготовленої деревини від рубок формування і оздоровлення лісу	23
Висновки	27
Літературні джерела	29

ВСТУП

Актуальність теми. Стратегія сталого розвитку країни передбачає перехід на еколого-економічний підхід лісокористування із забезпеченням охорони навколишнього середовища, життєздатності екологічних систем та збереження біологічного різноманіття. Це визначає наукове обґрунтування і вирішення задач по актуальній проблемі раціональному використанню лісосировинних ресурсів. Лісові насадження по своїй структурі неоднорідні. Вони мають різну висоту, склад, запас. Ця неоднорідність залежить як від природних факторів, так і від господарської діяльності людини. Порівнюючи деревостани між собою необхідно знати які з них краще використовують природний ресурс та як господарська діяльність вплинула на якість таксаційних показників. Під впливом всіх проведених лісогосподарських заходів, а найперше, суцільних рубок, виконуваних лісом функції різко змінюються. Цінність насаджень, які мають експлуатаційне значення, визначаються, перш за все, виходом необхідних для народного господарства промислових сортиментів. Класифікація лісоматеріалів за європейською системою стандартизації спонукає до пошуків нових технологій у лісозаготівлі та євроінтеграції всього лісового комплексу України.

Мета дослідження. Провести аналіз сортиментної структури та якості заготовлених лісоматеріалів від різних видів рубок у Філії «Звягельське лісове господарство».

Для досягнення мети намічені такі **завдання**: вивчити стан лісозаготівель на теперішній час в Україні та за кордоном; оцінити виконання сортиментного плану лісозаготівлі; зробити порівняльний аналіз виходу сортиментів від РФОЛ та РГК; порівняти обсяги заготівлі деревини із плановими показниками за класами якості в розрізі порід; пошук шляхів для підвищення якості деревини при лісозаготівлі.

Об'єктом дослідження є заготовлена в процесі рубок формування та оздоровлення лісу та рубок головного користування деревина основних лісотвірних порід.

Предметом дослідження є основні якісні та технічні показники лісозаготовленої деревини від різних видів рубок у Філії «Звягельське лісове господарство».

Методи дослідження: Кваліфікаційну роботу виконано на основі звітних матеріалів філії, матеріалів лісовпорядкування та таксаційних описів.

Перелік публікацій автора за темою дослідження: 1. Козак І.С. Аналіз обсягів заготівлі деревини від рубок головного користування. *Ліс, наука, молодь*: матеріали XI Всеукр. наук.-практ. конф. (23 листопада 2023 р.). Житомир: Поліський національний університет, 2023. С. 94. 2. Гладський А.І., Козак І.С., Опанасюк І.І. Стан дубових насаджень Житомирської області. *Технології. Наука. Практика*: Збірник наукових праць. Житомир: Поліський національний університет, 2023. с. 57-58. 3. Козак І.С., Опанасюк І.І. Дубові деревостани Філії «Звягельське лісове господарство». *Студентські наукові читання – 2023*: матеріали Всеукраїнської наук.-практичн. конференції, присвяченої I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт (01 грудня 2023 року, м. Житомир). – Житомир: Поліський національний університет, 2023. С. 42.

Практичне значення отриманих результатів Результати кваліфікаційної роботи можуть мати практичний інтерес для формування планових показників заготівлі деревини в розрізі деревних порід за класами якості різними видами рубок.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота виконана на 33 сторінках друкованого тексту, з яких 25 сторінок основного тексту. Складається із вступу, 3 розділів, висновків, списку використаної літератури, який містить 40 найменувань. Текст ілюстрований 2 таблицями і 9 рисунками.

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1.1. Правове обґрунтування лісозаготівель

Лісові ресурси України за статтею 65 Лісового кодексу можуть використовуватися в порядку загального і спеціального використання [13].

Заготівля деревини від рубок головного користування, у відповідності до статті 67 Лісового кодексу України відносяться до спеціального використання. Стаття 69 цього ж документу прописує, що заготівлю деревини на виділеній лісовій ділянці дозволяється проводити лише за наявності спеціального дозволу – лісорубного квитка, який видається дозвільними центрами при регіональних управліннях як офлайн, так і онлайн [13].

«Порядок спеціального використання лісових ресурсів» був затверджений Постановою КМУ № 761 від 23.05.2007 року. Він визначає умови і механізми спеціального використання лісових ресурсів, як то заготівлю деревини під час проведення рубок головного користування, рекреаційне використання лісів, заготівлю другорядних лісоматеріалів [19].

За спеціальне використання лісових ресурсів, заготівля деревини в тому числі, у відповідності до статті 77 Лісового кодексу України, сплачується рентна плата [13].

Об'єктом оподаткування є заготовлена під час рубок деревина. За ліквід з крони розмір рентної плати встановлений у розмірі 40% вартості дров'яної деревини, та за порубкові рештки, які можуть викорисовуватися, - 20 % ставки рентної плати за дров'яну деревину певної деревної породи [22,29].

«Правилами поліпшення якісного складу лісів», які затверджені Постановою КМУ № 724 від 12.05.2007 року визначені основні вимоги та положення до проведення лісогосподарських заходів, які повинні бути спрямовані на підвищення стійкості та продуктивності деревостанів, оздоровлення і посилення їх захисних, санітарно-гігієнічних, оздоровчих та

інших функцій, забезпечення збереження біологічного різноманіття у лісах, шляхом проведення рубок формування і оздоровлення лісів [20].

У відповідності до класифікацій до рубок формування і оздоровлення лісів віднесені такі рубки: рубки догляду, санітарні, лісовідновні, ландшафтні, переформування, пов'язані з реконструкцією [20,27].

«Санітарні правила в лісах України» регламентують норми та правила щодо проведення заходів для безумовного поліпшення санітарного стану лісових насаджень та дотримання санітарних вимог, що встановлені з метою охорони та захисту лісів при веденні лісового господарства та всебічному повному використанні лісових ресурсів [25]. Заходами, які направлені на поліпшення санітарного стану лісів, є проведення вибіркового та суцільного санітарних рубок, ліквідація захаращеності [25, 27].

В Україні лісистість по різних природних зонах має значні відмінності, тому в цілому по країні не досягає оптимального рівня. Це стає перешкодою для всебічного впливу на клімат, ґрунтові та водні ресурси, для пом'якшування ерозійних процесів, а також забезпечування одержання більшого обсягу деревини [34,36]. Так історично склалось, що українські землі в свій час входили до складу різних держав, що спричинило значні регіональні відмінності у правовому регулюванні ведення лісового господарства [6].

Сучасні глобальні зміни клімату зумовлюють еколого-економічні тренди у збереженні лісових екосистем, в яких є виражена зростаюча загроза для видового різноманіття з виникненням негативних екологічних наслідків [39]. Тепер лісогосподарську діяльність розглядають, переважно, через відсоток природних лісів, тобто через екологічну призму [38].

Сучасний природно-заповідний фонд лісів України становить 4,7% загальної території. Найбільші площі і кількість заповідних територій підпорядковані Державному агентству лісових ресурсів [1,2, 18].

1.2. Заготівля деревини від головного та проміжного користування

Лісистість території України є однією з найнижчих у Європі і складає 15,9 %, що вважають недостатнім при теоретично оптимальному рівні 20% - 22% [8,12].

Лісові масиви України по її території розташовані дуже нерівномірно, найбільші їх площі сконцентровані на Поліссі та в Українських Карпатах. В Україні загальний запас деревини в лісах оцінюють в межах 1,8 млрд. м³. Середня річна зміна запасу в середньому по країні – 4,0 м³ на 1 га і значно змінюється від 5,0 м³ у лісах Карпат до 2,5 м³ у зоні степу [14, 31].

Можливість досягти оптимального рівня лісистості (десь близько 20 % з регіональним коригуванням) є, за оцінками експертів для цього на території України потрібно засадити лісовою рослинністю близько 2,5-3 млн. га [30].

Враховуючи відносно малу частку лісових ресурсів в Україні у порівнянні з іншими європейськими країнами, щорічні обсяги заготівлі деревини від усіх видів рубок є відносно стабільними і їх обсяги впродовж останніх 10-12 років становили від 13 до 16 млн. м³ [12,14].

У відповідності до чинних «Правил головного користування» такі рубки проводяться в стиглих та перестійних деревостанах для своєчасного та раціонального використання запасів стиглої деревини та відновлення зрубаних лісів. До того ж має бути забезпечене безперервне, невичерпне та рівномірне користування деревинною сировиною на основі балансу еколого-природоохоронних та господарсько-економічних функцій лісів[17].

Історично сформувалось декілька класифікацій рубок головного користування. Більшість науковців поділяють системи рубок на три, вже класичні групи: суцільні, поступові і вибіркові [26,27].

Дискусійним є питання щодо встановлення віку деревостану і коли проводити лісозаготівлі в ньому. Основою управління віковою структурою та

складом лісів повинні бути рішення щодо обсягу заготівлі, які мали б відповідати темпам приросту насаджень [4,5,33].

При прогнозуванні величини розрахункової лісосіки по головному користуванню необхідно враховувати прогнозовану динаміку лісового фонду, оптимізацію віку рубки та її оборотів, збільшення, щорічне, середнього запасу деревостану на 1 га. Також необхідно вдосконалювати нормативну базу методів таксації лісосік та максимально повного використовувати лісосічний фонд [16].

Відбір ділянок в рубки проводиться заздалегідь за матеріалами лісовпорядкування в обсягах розрахункової лісосіки згідно нормативних документів[15].

Велике значення вже при таксації лісосік під час проведення лісовпорядкувальних робіт має визначення відсотків виходу ділової деревини для кожної породи від фактично загальної маси. Ці питання активно досліджуються науковцями так як тісно пов'язані з визначенням технічної стиглості насаджень та встановленням на її основі оптимального віку рубок головного користування [33,34].

Деякі дослідники вказують на важливість комплексного підходу до врахування витрат на продуктивність деревостанів з врахуванням екологічних наслідків використання новітніх технологій та машин, ергономічності робочих місць та умов праці на лісозаготівельних роботах, якості лісоматеріалів круглих, які заготовляються [32, 35].

Необхідною умовою ефективного планування лісозаготівель є знання експлуатаційних витрат на всі лісосічні та транспортні роботи [21]. Оцінюючи витрати необхідно брати до уваги всі технічні характеристики лісозаготівельних машин, які будуть задіяні у виробництві, щоб визначити можливості їх використання у природно-виробничих умовах підприємства: продуктивність, прохідність, швидкість, вантажопідйомність, маневреність, надійність, універсальність. Від вибору обладнання буде залежати ефективність його застосування. [28].

Лісосічні роботи відносяться до енергоємних і трудомістких процесів, тому необхідний точний розвиток технологій заготівлі деревини, які б дозволили отримувати лісопродукцію з мінімальними витратами енергії та мінімальними трудовитратами. Тому пошук енергоефективних технологій лісозаготівель з найменшими трудовитратами дозволить значно підвищити загальну ефективність лісогосподарського виробництва [4,11].

Вчені відмічають, що у деяких випадках в рубку головного користування надходять сосняки значно нижчої якості, як то висвітлено у відповідних нормативах для сосняків першого класу товарності, а це відчутно впливає на ефективність лісозаготівель. Виявлено, що відведених у рубку головного користування сосняках девятого-одинадцятого класів віку, середній % ділових стовбурів сосни становить 74%, з яких вихід ділової деревини приблизно 67%, а середня повнота цих деревостанів – 0,67. Також треба врахувати, що із збільшенням віку повнота значно знижується до 0,4 у віці 150–170-років [3].

Призначення та обсяги рубок проміжного користування проводяться з врахуванням потреб народного господарства та залежно від стану лісового фонду, вікової та породної структури лісів та їх повноти [25,32].

Рубками догляду можна підвищувати корисні функції лісу з одночасною можливістю систематично отримувати певну кількість деревини. При вирощуванні насадження періодично проводиться вирубка небажаних деревних рослин та створюються сприятливі умови для зростання перспективних дерев, з можливістю формування високопродуктивних насаджень у майбутньому і одночасно сприяти поліпшенню корисних властивостей лісу [27,32].

Європейські лісівники практикують проведення інтенсивних рубок догляду, частка деревини в загальній структурі лісокористування у них значно вища. Скандинавські країни проводять першу комерційну рубку обсягом 11%, а наступні – 32% від загального обсягу лісокористування [7]. При аналізі загального балансу заготівлі деревини встановлено, що вони сумарно

перевищують 40%, та наближаються до половини. Відмічається, що хоч рубки і комерційні, проте вони суттєво покращують якість лісосічного фонду. Вихід ділових сортиментів рубок головного користування у лісах Швеції і Фінляндії високий і становить 91% і 90% відповідно [36].

За останні роки в Україні відмічається значне зменшення обсягів рубок догляду і відповідно деревини від них. Однак, для значної частки соснових деревостанів Полісся за нормативами відносної повноти: фонд із проріджувань перевищує 70 % серед 21–40-річних деревостанів, а фонд прохідних рубок складає 30% при гострій потребі в їх проведенні [24].

Із курсом країни не євроінтеграцію тенденції розвитку лісового господарства повинні стимулювати впровадження нових підходів для лісовирощування та змінювати традиційні підходи управління лісами на новітні.

За останні роки на всіх етапи ведення лісового господарства зросло значення збереження екологічної корисності лісу, у тому числі і при встановленні віку рубки головного користування. При встановленні віку рубки для конкретної деревної породи в категоріях лісів природоохоронних, захисних і рекреаційно-оздоровчих екологічна стиглість лісу вважалася основною [33].

Важливе значення має сертифікація лісів та електронний облік деревини. Лісокористування з використанням системи чіпування деревини у сертифікованих лісових масивах, відкриває доступ лісопродукції на екологічно чутливі ринки. Потенційні покупці мають зацікавленість у придбанні сертифікованої продукції, та готові платити більш високу ціну за неї, що підвищить інвестиційну привабливість підприємств та дасть істотні економічні вигоди [32, 37].

РОЗДІЛ 2. КОРОТКА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСОВОГО ФОНДУ

2.1. Організаційна структура

Філія «Звягельське лісове господарство» ДП «Ліси України» нині функціонує на базі бувших двох державних лісогосподарських підприємств : Новоград-Волинське досвідне лісомисливське господарство і Городницьке лісове господарство. До складу філії входять 12 лісництв: Городницьке, Надслучанське, Липинське, Кленівське, Червоно-Вольське, Броницьке, Пилиповецьке, Пищівське, Ярунське, Курчицьке, Звягельське, Ново-Цвілянське [40].

Філія «Звягельське лісове господарство» знаходиться в північно-західній частині Житомирської області на території Новоград-Волинського адміністративного району.

Згідно лісорослинному районуванню територія філії відноситься до зони Центрального Українського Полісся. За характером рослинності відноситься до зони змішаних лісів Східно-Європейської рівнини.

Клімат району розташування філії помірно-континентальний і створює сприятливі умови для ведення лісового господарства.

2.2. Типи лісорослинних умов і типи лісу

Переважаючими типами лісорослинних умов є вологі і сирі субори (51%), вологі і сирі сугруди (45%), бори (4%).

Волога субір (В₃) має добре зволожені (грунтові води на глибині 1 – 1,5 м), але не заболочені ґрунти. Процес підзолоутворення виражений тут в найбільш різкій формі. Деревостани корінної асоціації мають перший ярус із сосни I – II класу бонітету з домішкою берези, другий – з дуба звичайного IV – V бонітету, який досягає трохи більше половини висоти ярусу сосни. У переважній більшості в підліску виступає реліктовий кущ – азалія жовта. У місцях відсутності азалії для трав'янистого вкриття найбільш характерним

видом є чорниця; до неї бувають домішані брусниця, вереск, моління, орляк тощо.

Переважаючими типами лісу тут виступають вологий дубово-сосновий субір (В₃ДС) та вологий дубово-сосновий субір азалієвий (В₃ДС_{а3}). Похідними деревостанами є сосняки, березняки, дубняки. В лісівничому відношенні вологий субір є типом для переважної культури сосни звичайної.

Сирий субір (В₄) займає понижені місця. Ґрунти торф'янисто-глейові глинисто-піщані, шар торфу до 20 см. Ґрунтові води на глибині 0,6 – 1 м. Корінні насадження із сосни звичайної II (III) бонітету в першому ярусі з домішкою берези та вільхи II – III бонітету, дуба звичайного IV – V бонітету в другому ярусі. У покриві: чорниця, моління, брусниця, в пониженнях – сфагнум і багно. Похідні дерево стани – переважно березняки. Насадження вітровальні. Переважаючий тип лісу – сирий дубово-сосновий субір (В₄ДС).

Вологий сугруд (С₃) – ґрунти дерново-середньо або сильно підзолисті супіщані, рідше – глинисто-піщані з суглинковими прошарками на водно-льодовикових відкладах. При явній вираженості підзолистого горизонту кореневі системи переважно розташовуються у верхньому гумусовому горизонті, тобто поверхневі. Корінні насадження із сосни звичайної I (I_а) бонітету в першому ярусі, дуба звичайного II бонітету в другому, граба, зрідка клена та липи II – III бонітету в третьому ярусі. У трав'яному покриві переважають чорниця, кислиця, зеленчук жовтий, орляк, майник тощо. Переважаючий тип лісу – вологий грабово-дубово-сосновий сугруд (С₃ГДС). В умовах філії це найбільш продуктивний тип лісу [10].

Сирий сугрудок (С₄) займає понижені місця. Ґрунти торф'янисто-глейові на глинисто-піщаних водно-льодовикових відкладах; рівень ґрунтових вод 0,6 – 1 м. Корінні дерево стани із сосни II – I бонітету з домішкою берези або осики II (III) бонітету в першому ярусі, дуба з вільхою чорною III – II бонітету в другому ярусі та граба III бонітети в третьому ярусі. Головні типи лісу – сирий грабово-дубово-сосновий сугруд (С₄ГДС), сирий грабово-дубово-сосновий сугруд азалієвий (С₄ГД_{а3}).

Зустрічаються також по пониженнях сувільшина ($C_4V_{л4}$), де корінні насадження із вільхи чорної II (I) бонітету з незначною домішкою сосни, осики, дуба.

Також наявні малопродуктивні похідні деревостани берези, низькостовбурового дуба. Тому необхідна їх поступова заміна після проведення рубок головного користування лісовими культурами високої продуктивності.

2.3. Об'єкти природно-заповідного фонду

У лісах філії є об'єкти природнозаповідного фонду з обмеженим режимом господарювання на площі 3560,5 га. Всього заказників загального значення – 3016 га, заказників-заповідних об'єктів місцевого значення - 487,5 га, пам'яток природи загальнодержавного значення – 36 га, парків - пам'яток садово-паркового мистецтва - 21 га[40]. Наведемо деякі з них.

Заказники:

- Ботанічний заказник загально - державного значення «Городницький» - для збереження та охорони в природному стані насаджень азалії понтійської (родендрона жовтого);
- Загальнозоологічний заказник загально-державного значення «Казява» площею 1859 га. одне з найбільших боліт з місцем поселення бобрів, ондатр, а також постійних глухариних і тетерукових токовищ. Також тут гніздяться багато видів болотних і водопалаваючих птахів;
- Державний лісовий заказник місцевого значення "Сапожинський" площею 100,1 га. Має високобонітетні насадження сосни;
- Лісовий державний заказник «Сторожівський» місцевого значення, площа 0,40 га. Унікальне насадження модрини європейської, 140 років, штучного походження, Н середня - 47 м, Д середній - 64 см, бонітет 1Б, повнота 0,6 запас - 750 м³/га. Є об'єктом наукових досліджень;

- Гідрологічний заказник державного значення „Червоновольський” площею 805 га. Низинне сфагнове болото є регулятором водного режиму ряду малих річок в басейні р. Случ;
- Загально-зоологічний заказник місцевого значення „Кленівський”, площею 296 га. Болото де в 50-ті роки добували торф, з невеликими відкритими водоймами. Місце поселення бобрів, ондатри, гніздуються 15 видів птахів, нараховується до 20 видів риб, земних і плазунів;
- Памятки природи:
  - Пам'ятка природи загально-державного значення урочище "Модрина". Насадження модрири європейської віком 130-170 років на 12,3 га. З них посадка 1839 року на площі 6,5 га., середня висота - 56м, середній діаметр 60 см, окремі екземпляри досягають 120 с, середній запас на 1 га - 1200м³. Посадка 1879 року на площі 5,8 га, середня висота 50 м, середній діаметр - 40 см, запас на 1 га - 800 м³.
  - Парк- пам'ятка садово-паркового мистецтва загально державного значення «Городницький» площею 21,0 га. Заснований в 1880-1890рр., в ньому зростає близько 40 видів деревних і чагарникових порід [40].

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

3.1. Аналіз обсягів та класів якості заготовленої деревини від рубок головного користування

Лісові ресурси України – це основа розвитку лісогосподарського комплексу країни. Заготівля деревини по Філії «Звягельське лісове господарство» щорічно проводиться згідно чинних нормативних документів.

Згідно планових завдань по підприємству (на той час ДП «Городницьке ЛГ») обсяг заготівлі деревини від усіх видів рубок планувався у розмірі 203500 м³ ліквідної деревини, з яких 143300 м³ – від рубок головного користування, що становить 70%. Фактично заготовлено за 2022 рік 223671 м³ ліквідної деревини, що більше плану на 10%, однак заготівля деревини від РГК становить 96,5% від планових завдань, а заготівля від РФіОЛ становить 141,8% від плану (рис.3.1).

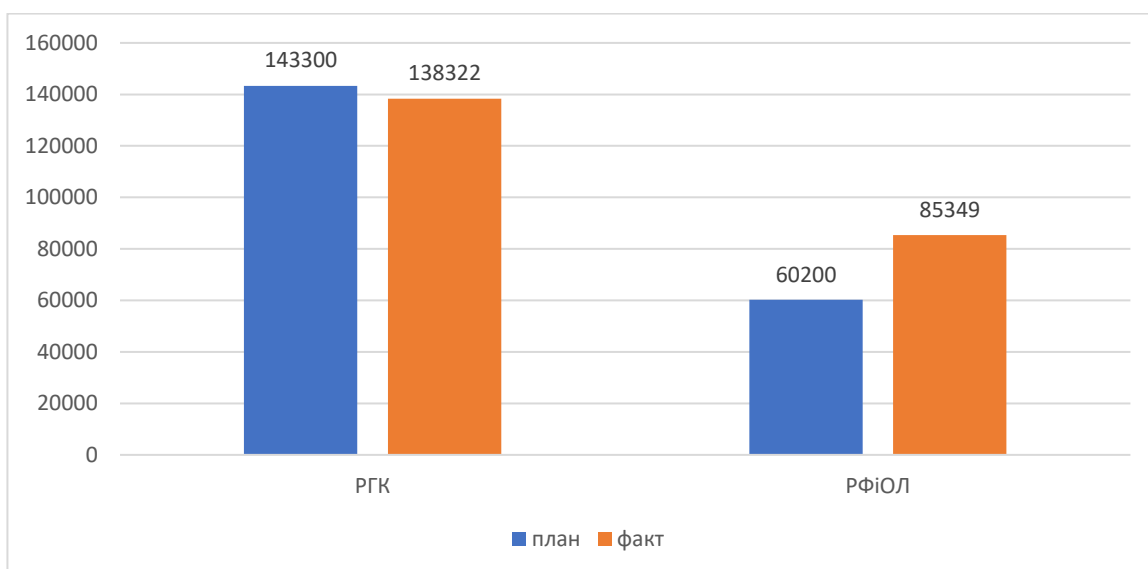

Рис.3.1. Обсяги заготівлі деревини за 2022 рік, м³.

Згідно сортиментного плану заготівлі деревини від рубок головного користування обсяг фактично заготовлено за рік 138322 м³ ліквідної деревини, з яких у розрізі сортиментів: заготовлено лісоматеріалів круглих 73508 м³, що становить 80,2% від планового завдання і 53% від загального обсягу

заготовленої деревини; дров'яної деревини промислового використання – 25791 м³, що становить 107,5% від плану та дров'яної деревини непромислового використання – 25956 м³, що становить 94% від планового завдання (рис.3.2) [9].

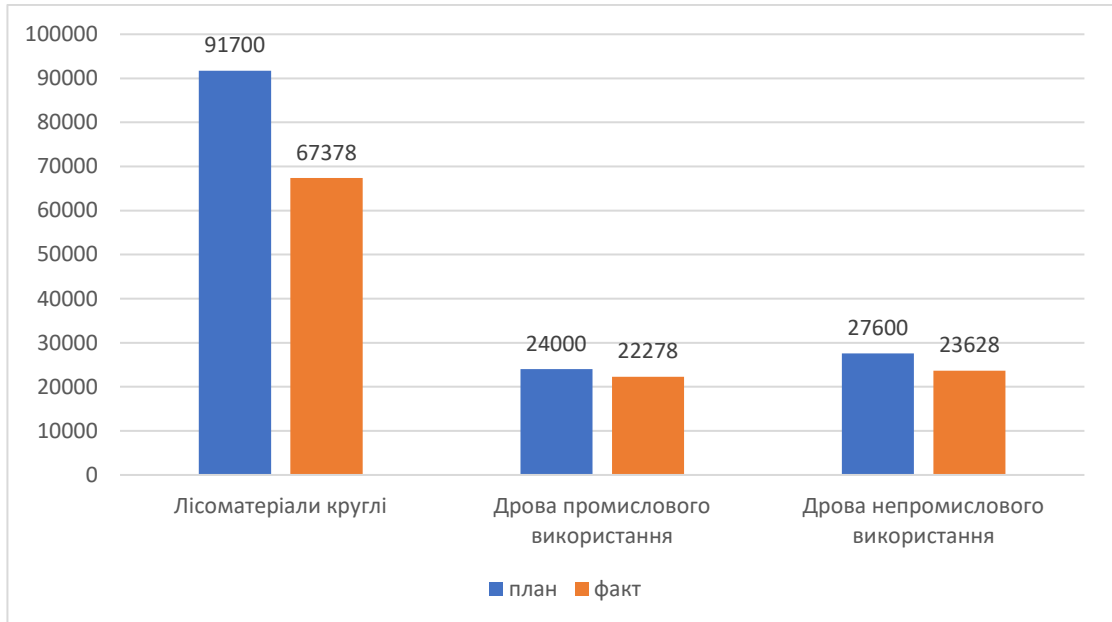

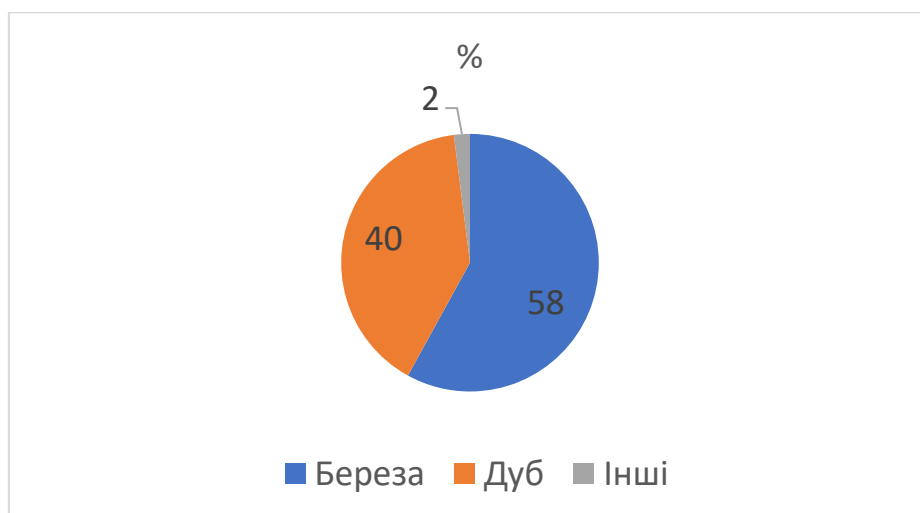
Рис.3.2. Використання лісосічного фонду РГК, м³

Із матеріалів круглих найбільший обсяг деревини заготовлено із хвойних порід, а саме 40295 м³ що становить 59% від обсягу і 76% від планових завдань. Обсяг заготівлі м'яколистяних порід становить 32% всіх круглих матеріалів і 92% від плану, а твердолистяних лише 9% обсягу та 80% від планових завдань.

Так як сосна звичайна є найпоширенішою деревною породою в лісовому фонді, то хвойні мають найбільшу частку в обсягах затотівлі. Хвойна група порід представлена сосною звичайною – 98% заготовленої деревини та ялиною європейською – 2% заготівель (рис.3.3.А). Твердолистяні породи представлені березою – 58% круглих лісоматеріалів, дубом – 40% заготівлі, інші 2% припадають на круглі лісоматеріали із ясена, граба та клена (рис. 3.3.Б). Група м'яколистяних порід на 93% представлена вільхою, на 6% - осикою та 1% - липою (рис. 3.3.В).

А

Б

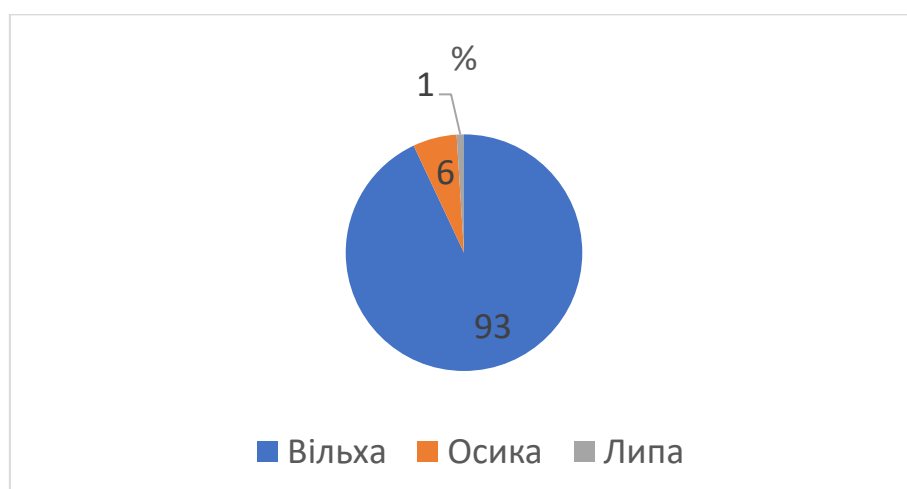

Рис. 3.3. Частка деревних порід у групах, %

Сортиментна структура та класи якості залежать від виду деревних порід, умов їх зростання та лісогосподарських заходів, які були проведені у насадженнях до віку головної рубки. Заготовлені лісоматеріали круглі з різних деревних порід характеризуються різними класами якості. Розглянемо круглі лісоматеріали чотирьох деревних порід, обсяги заготівлі яких найбільші і представляють вони всі три групи порід.

Загальний обсяг заготовленої лісопродукції сосни складає 52605 м³ деревини, з яких 74,8% становлять лісоматеріали круглі, 21,2% - дрова промислового використання та 4% - дрова непромислового використання. За класами якості фактичний вихід виглядає наступним чином: клас якості А – 1,1% , що становить 33% від планового завдання, клас якості В – 1,3% (становить 6,2% плану), клас якості С – 52,5% (98,9% плану) та клас якості Д – 19,9 % від обсягу і 96% від плану (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Сортиментна структура та класи якості ліквідної деревини від РГК

Порода	Лісо- продукція всього, м ³	% лісоматер. круглих	% дров ПВ	% дров НВ	% А	% В	% С	% Д
Сосна	52605	74,8	21,2	4,0	1,1	1,3	52,5	19,9
Дуб	13943	64,2	3,4	32,4	0,2	2,2	7,0	54,8
Береза	23721	54,8	9,5	35,9	31,4	22,9	0,4	-
Вільха	14602	68,6	9,7	21,6	46,2	22,3	0,2	-

Деревини із дуба за 2022 рік заготовлено 13943 м³, з яких лісоматеріалів круглих 8946 м³, які становлять 64,2% від загального обсягу заготівлі і 101,7% планових завдань. Найбільший відсоток заготовлених лісоматеріалів мають найнижчий клас якості - Д – 54,8%, що становить 150% від плану, класи якості А,В,С становлять 0,2%, 2,2% та 7,0% відповідно. Планові завдання були значно вищими – від 28 % до 42%.

Деревини берези заготовлено 23721 м³, з яких лісоматеріалів круглих – 12962 м³, що становить 54,8%, що є найменшим виходом серед усіх досліджуваних порід. Однак ці матеріали характеризуються високими класами якості – 31,4% класу якості А (256% планового виходу), 22,9% класу В (59% від планового виходу) і лише 0,4% класу С (2,8% плану).

Загальний обсяг заготовленої деревини вільхи становить 14602 м³, з яких круглих лісоматеріалів 68,6% (10022 м³). Деревина вільхи має найбільші відсотки виходу за класами якості А та В – 46,2% та 22,3% відповідно. У порівнянні із плановими завданнями виконано на 259% клас А та 57% - клас В. Класу якості С всього 0,2%, а класу Д взагалі немає, як і в берези.

Отож, круглі лісоматеріали вільхи та берези мають найвищі відсотки виходу деревини високих класів якості А та В – 46,2% та 31,4% класу А відповідно та 22,3% та 22,95 – класу В. Соснова та дубова заготовлена деревина в переважній більшості класів С та Д – 52,5% соснової деревини класу С та 54,8% заготовленої дубової деревини класу Д (рис. 3.5).

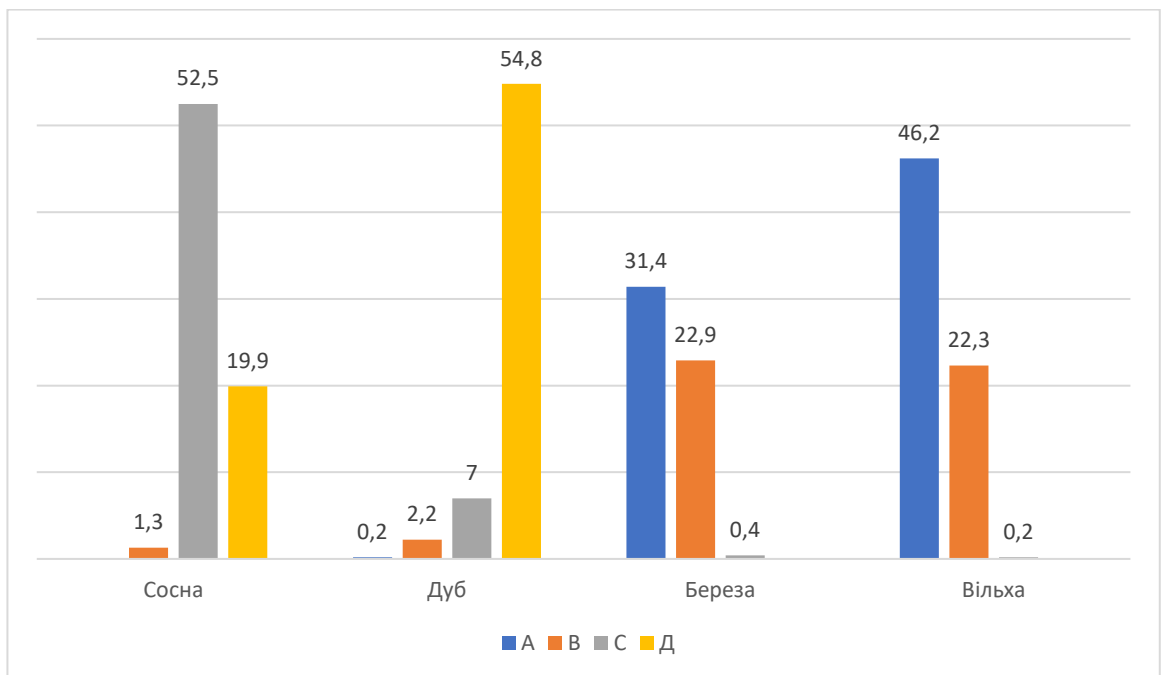

Рис. 3.4. Класи якості круглих матеріалів, %

Не виконання планових завдань, що були встановлені на основі відводів ділянок у рубку, по виходу сортиментів на рубках головного

користування для соснових і дубових деревостанів і значне перевиконання по заготівлі високоякісних сортиментів по березових і вільхових деревостанах, можливо, пов'язане із людським фактором та недосконалістю обраних технологічних операцій, які проводились на лісосіці.

3.2. Аналіз обсягів та класів якості заготовленої деревини від рубок формування і оздоровлення лісу

На рубках формування і оздоровлення лісу фактично заготовлено 85349 м³ ліквідної деревини, що становить 141% від запланованого. За останні роки спостерігається тенденція до перевиконання планових завдань за цими видами рубок. Із загального обсягу заготівля круглих лісоматеріалів виконана на 150%, дров'яна деревина промислового використання – на 131%, а не промислового використання – на 96,8% (рис.3.5).

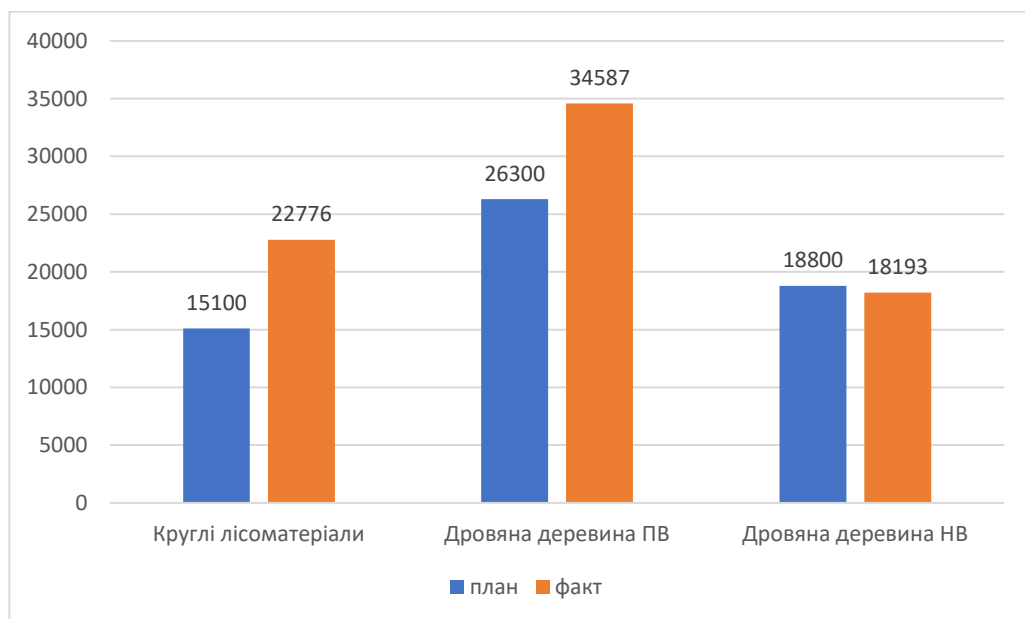

Рис. 3.5. Обсяги планової і фактичної заготівлі деревини від РФіОЛ, м³

Найбільша частка із заготовленої ліквідної деревини – це дрова промислового використання - 47% , круглі лісоматеріали становлять 30% заготівлі та дрова непромислового використання – 23% заготівлі.

Прослідкуємо класи якості круглих лісоматеріалів для чотирьох найбільш поширених порід, заготовлених рубками формування і оздоровлення лісу. Проміжним користуванням заготовлено найбільше також деревини сосни – 48% загального обсягу. Відсоток виходу лісоматеріалів круглих по всіх чотирьох породах значно менший, ніж на рубках головного користування. Найбільший відсоток виходу цих матеріалів з деревостанів дуба – 45%, із соснової, вільхової та березової деревини цих матеріалів менше – 35,4%, 35,9% та 38,0% відповідно. Якість соснових та дубових лісоматеріалів не висока – класу якості А немає взагалі, класу якості В – по 0,2%. Найбільшу частку у сосни становить деревина класу якості С – 23,4%, дещо менше 11,8% - класу Д. Для дуба найбільша частка – деревина класу Д – 41,9% (табл.3.2).

Таблиця 3.2

**Сортиментна структура та класи якості ліквідної деревини від
РФіОЛ**

Порода	Лісо- продукція всього, м ³	% лісоматер. круглих	% дров ПВ	% дров НВ	% А	% В	% С	% Д
Сосна	36635	35,4	50,8	13,8	-	0,2	23,4	11,8
Дуб	5823	45,0	5,1	49,9	-	0,2	2,9	41,9
Береза	7551	38,0	17,2	44,9	31,9	6,1	-	-
Вільха	4805	35,9	20,8	43,5	28,9	7,0	0,1	-

Круглі лісоматеріали березові та вільхові характеризуються вищими класами якості. Так, для березових матеріалів найбільший відсоток виходу має клас А – 31,9%, у вільхи також клас А з часткою 28,9%. Класів якості С та Д для деревини цих двох порід не виявлено.

Отож, класи якості круглих лісоматеріалів від рубок формування і оздоровлення лісу для чотирьох досліджуваних порід нижчі, ніж від РГК, що

ілюструє діаграма (рис.3.6). Лише лісоматеріали берези мають однаковий відсоток класу А від обох видів рубок.

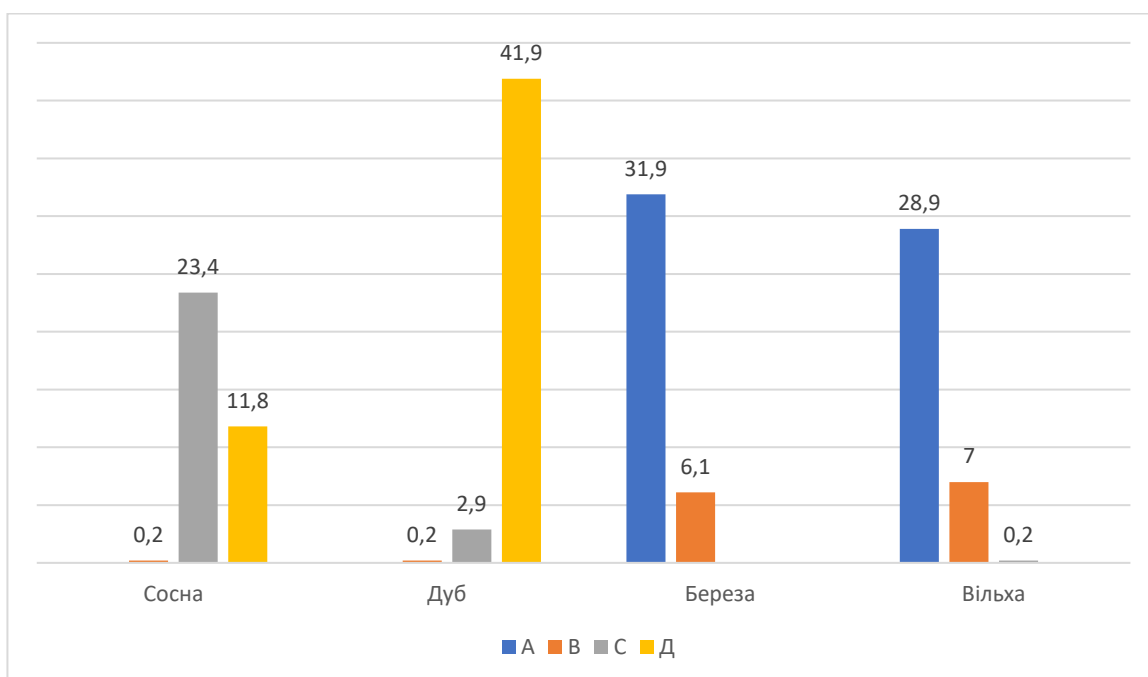

Рис. 3.6. Класи якості круглих матеріалів від РФіОЛ, %

Натомість у сортиментах значно зрісла кількість дров як промислового так і непромислового використання.

Порівнюючи сортиментну структуру деревини на рубках головного користування і проміжного бачимо, що частка круглих лісоматеріалів у загальному обсязі заготівлі значно більша на рубка РГК, з проміжного користування значний обсяг заготівлі - це дрова для промислових потреб. Частка дров паливних непромислового використання практично однакова на обох видах заготівлі (рис.3.7).

Серед лісоматеріалів круглих на обох видах користування більша частка матеріалів класів С та Д, проте відсоткова їх участь більша на рубках головного користування. До того ж, значно більший відсоток виходу лісоматеріалів круглих класів А та В (рис.3.9). Хоча загальна тенденція – це заготовлені лісоматеріали не дуже високих класів якості.

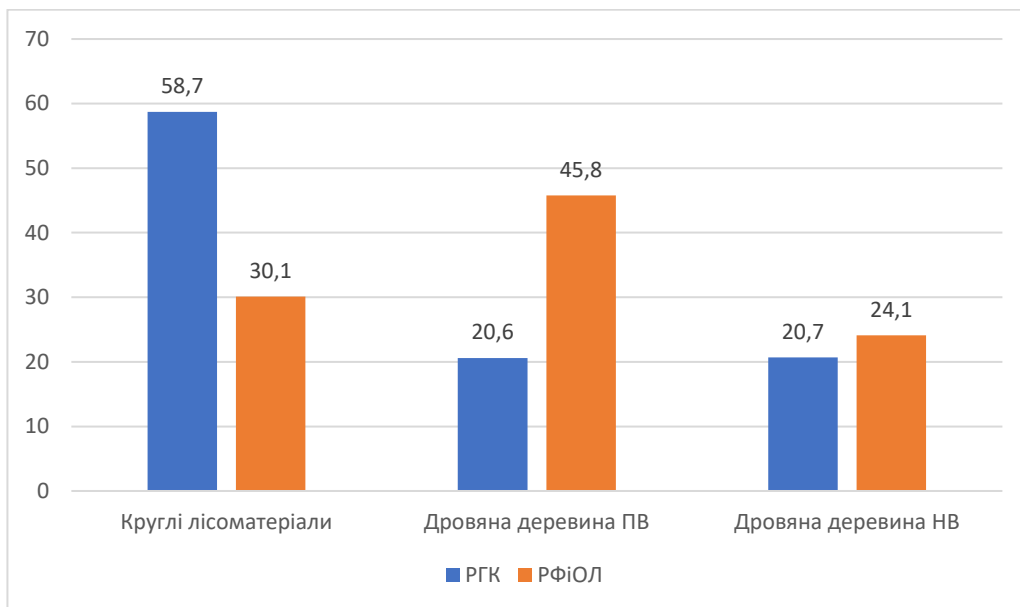

Рис.3.8. Порівняння сортиментної структури заготовленої деревини, %

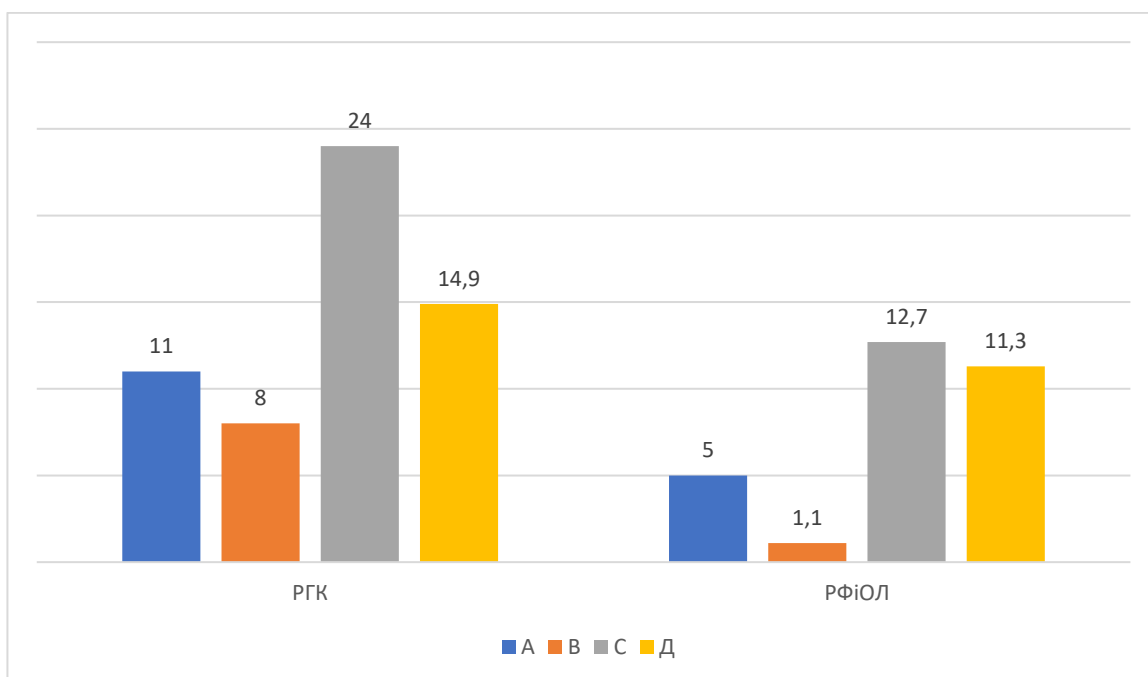

Рис.3.9. Порівняння класів якості круглих лісоматеріалів, %

Аналізуючи сортиментну структуру та класи якості заготовленої деревини можемо стверджувати, що необхідно шукати резерви для підвищення продуктивності деревостанів та оптимізувати процес заготівлі деревини з використанням сучасних технологій, щоб планові завдання, особливо цінних сортиментів, були виконані в повній мірі.

ВИСНОВКИ

1. Згідно планових завдань по підприємству (на той час ДП «Городницьке ЛГ») на 2022 рік обсяг заготівлі деревини від усіх видів рубок планувався у розмірі 203500 м³ ліквідної деревини, з яких 143300 м³ – від рубок головного користування, що становить 70%. Фактично заготовлено 223671 м³ ліквідної деревини, що більше плану на 10%, однак заготівля деревини від РГК становить 96,5% від планових завдань.

2. Від рубок головного користування заготовлено лісоматеріалів круглих 80,2% від планового завдання і 53% від загального обсягу заготовленої деревини; дров'яної деревини промислового використання – 107,5% від плану та дров'яної деревини непромислового використання – 94% від планового завдання.

3. Найбільший обсяг деревини заготовлено із хвойних порід – 59% від обсягу і 76% від планових завдань. Обсяг заготівлі м'яколистяних порід становить 32% всіх круглих матеріалів і 92% від плану, а твердолистяних лише 9% обсягу та 80% від планових завдань.

4. Найбільший відсоток виходу лісоматеріалів круглих має сосна – 74,8%, найменший – береза (54,8%).

5. Найбільший відсоток круглих лісоматеріалів класу якості А має вільха - 46,2% та береза - 31,4%. Деревина сосни і дуба таких класів якості становить менше 1%.

6. На рубках формування і оздоровлення лісу фактично заготовлено 85349 м³ ліквідної деревини, що становить 141% від запланованого.

7. Найбільша частка із заготовленої ліквідної деревини – це дрова промислового використання - 47% , круглі лісоматеріали становлять 30% заготівлі та дрова непромислового використання – 23% заготівлі.

8. Класи якості круглих лісоматеріалів від рубок формування і оздоровлення лісу для сосни, дуба, берези і вільхи нижчі, ніж від РГК, що ілюструє діаграма. Лише лісоматеріали берези мають однаковий відсоток класу А від обох видів рубок.

9. Порівнюючи сортиментну структуру деревини на рубках головного користування і проміжного бачимо, що частка круглих лісоматеріалів у загальному обсязі заготівлі значно більша на рубка РГК, з проміжного користування значний обсяг заготівлі - це дрова для промислових потреб.

Літературні джерела

1. Генсірук С. А. *Ліси України*. Наукове товариство ім. Т. Шевченка УкрДЛТУ. Львів, 2002. 495 с.
2. Генсірук С.А. *Ліси - багатство і окраса землі*. К. : Вид-во "Наук. дум-ка", 1980. 212 с.
3. Гірс О.А. *Стиглість деревостанів та використання деревних ресурсів у лісах різного функціонального призначення*. Корсунь-Шевченківський: Вид. Майдаченко І.С. 2011. 316 с.
4. Гірс О. А. Пропозиції щодо встановлення віку головної рубки для основних лісоутворюючих порід в експлуатаційних лісах України. *Тези доповідей учасників конференції науково-педагогічних працівників, наукових співробітників і аспірантів та 60-ї ювілейної студентської науково-виробничої конференції*. К.: НАУ, 2006. С. 74 – 75.
5. Гладський А.І., Козак І.С., Опанасюк І.І. Стан дубових насаджень Житомирської області. *Технології. Наука. Практика: Збірник наукових праць*. Житомир: Поліський національний університет, 2023. с. 57-58.
6. Денисик Г. І. Канський В. С. *Лісові антропогенні ландшафти Поділля*. Вінниця : ПП «Едельвейс і К», 2010. 200 с.
7. Заготівля і транспортування деревини в Фінляндії. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.lesinfo.fi>
8. Коваленко О. О. Україна у світовому лісопромисловому комплексі: оцінка стану та основні конкуренти. *Вісник ЖДТУ*. 2010. № 3 (53). С. 252-253.
9. Козак І.С. Аналіз обсягів заготівлі деревини від рубок головного користування. *Ліс, наука, молодь: матеріали XI Всеукр. наук.-практ. конф.* (23 листопада 2023 р.). Житомир: Поліський національний університет, 2023. С. 94.
10. Козак І.С., Опанасюк І.І. Дубові деревостани Філії «Звягельське лісове господарство». *Студентські наукові читання – 2023: матеріали*

Всеукраїнської наук.-практичн. конференції, присвяченої I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт (01 грудня 2023 року, м. Житомир). – Житомир: Поліський національний університет, 2023. С. 42.

11. Лакида П.І., Гелтуха Г.Г., Василюшин Р.Д. *Енергетичний потенціал біомаси в Україні*. ННІЛСПГ. К.:Видавничий центр НУБП України, 2011. 28с.

12. Лицур І.М. Лісоресурсний потенціал України / І.М. Лицур // Наук. вісник НЛТУ України. 2005. №17.5. С. 173-174.

13. Лісовий кодекс України : Закон України від 21.01.1994 р. № 3852-ХІІ. Дата оновлення: 20.05.2020. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.

14. *Лісове господарство України*: науково-публіцистичне видання. – К. : Видавничий дім «ЕКО-інформ», 2009. 72 с.

15. Наказ Держлісагентства України «Про затвердження Методичних вказівок по відводу та таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» від 21.01.2013 р. № 9

http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=105079&cat_id=104385

16. Наказ Мінприроди України «Про затвердження Інструкції про порядок погодження та затвердження розрахункових лісосік» від 05.02.2007 р. № 38 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0160-07>.

17. Наказ Держкомлісгоспу України «Про затвердження Правил головного користування» від 23.12.2009 р. № 364 <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-10>

18. Особливо цінні для збереження ліси: визначення та господарювання (практичний посібник). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://awsassets.panda.org/downloads/oczl.pdf>

19. Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 р. №761. Дата оновлення: 22.03.2020. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2007-%D0%BF>

20. Правила поліпшення якісного складу лісів : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.2007 р. №724. Дата оновлення: 22.03.2020. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/724-2007-%D0%BF>.

21. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 травня 2007 р. № 733 «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок» (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 1364 від 28.12.2011 № 748 від 07.08.2013) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/733-2007-п/print1395995879936133>

22. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755- VI. Дата оновлення: 22.03.2020. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

23. Петров А.П., Ильин В.А., Николаева Г.Н. *Экономика лесного хозяйства*. М.: Экология, 1993. 20 с.

24. Попков М.Ю. *Рубка лусу в Україні: практика, теорія, проблеми*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.lesovod.org.ua/node/8402>

25. Санітарні правила в лісах України : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.07.1995 р. № 555. Дата оновлення: 22.03.2020. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-95-%D0%BF>

26. Свириденко В.Є., Швиденко А.Й. *Лісівництво*. К.: Вид.-во «Сільгоспосвіта», 1995, 364 с.

27. Свириденко В.Є., Бабіч О.Г., Киричок Л.С. *Лісівництво*. К.: Арістей, 2004. 544 с.

28. Сенько Є.І. Організація планування, та управління на підприємствах лісового і садово–паркового господарства: навч. посіб. К.: Знання, 2012. 487с.

29. Синякевич І.М. Економіка лісокористування: Навчальний підручник. Львів.: ІЗМ, 2000. 402с.
30. Степаненко М. А. *Напрямки структурної побудови розвитку лісоресурсного комплексу України*: дис. ... кандидата екон. наук : 08.00.06 / М. А.Степаненко. К., 2008. 190 с.
31. Український лісовий портал. Все про ліси та лісове господарство України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.lisportal.org.ua/25034/>.
32. Туниця Ю.Ю. Природна економіка і наближене до природи лісівництво: ідентичність концепцій та можливості їхнього взаємозбагачення. *Наукові праці лісівничої академії наук України: Збірник наукових праць*. Львів: РВВ НЛТУ України. 2011. № 9 С. 14–21.
33. Ткач В. П., Пастернак В. П., Букша І. Ф. Віки стиглості лісів України та шляхи удосконалення лісокористування. *Лісівництво і агролісомеліорація*. Х.: Майдан, 2002. Вип. 101. С. 98 – 104.
34. Фурдичко О.І. Ефективність ресурсновиробничого потенціалу лісогосподарського комплексу (теорія, методологія, практика). Львів, 1995. С. 27-28.
35. Чернявський М.В., Криницький Г.Т., Парпан В.І. Наближене до природи ведення лісового господарства в Україні. *Наукові праці Лісівничої академії наук України* : зб. наук. праць. Львів : РВВ НЛТУ України. 2011. Вип. 9. С. 29-35.
36. FAOSTAT. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://faostat.fao.org>.
37. Krott M., Tikkanen J., Petrov A., Tunytsya Y., Zheliba B., Sasse V., Rykounina I., Tunytsya T. Policies for Sustainable Forestry in Belarus, Russia and Ukraine / M. Krott (ed.). *European Forest Institute report*, Vol. 9, Brill, 2000, 174 p.
38. Rigling, A., & Schaffer, H. P. (Eds). (2015). Forest Report 2015. Condition and Use of Swiss Forests. *Federal Office for the Environment*, Bern,

Swiss Federal Institute WSL, Birmensdorf, 144 p.

39. Schmidt, O. (2011). *Waelder im Klimawandel – Weisstanne und Kuestentanne*. Freising: LWF Wissen, 66 p.

40. Філія «Звягельське лісове господарство: офіційна сторінка. Режим доступу: <https://lisgor.com.ua/golovna.html>

1. Шановні члени державної комісії

Вашій увазі пропонується кваліфікаційна робота на тему Сортиментна структура та класи якості лісоматеріалів круглих Філії «Звягельське лісове господарство».

2. Мета дослідження. Провести аналіз сортиментної структури та якості заготовлених лісоматеріалів від різних видів рубок у Філії «Звягельське лісове господарство».

3. Лісові ресурси України – це основа розвитку лісогосподарського комплексу країни. Заготівля деревини по Філії «Звягельське лісове господарство» щорічно проводиться згідно чинних нормативних документів.

Згідно планових завдань по підприємству обсяг заготівлі деревини від усіх видів рубок планувався у розмірі 203500 м³ ліквідної деревини, з яких 143300 м³ – від рубок головного користування, що становить 70%. Фактично заготовлено 223671 м³ ліквідної деревини, що більше плану на 10%, однак заготівля деревини від РГК становить 96 % від планових завдань, а заготівля від РФіОЛ становить 142% від плану.

4. Від рубок головного користування фактично заготовлено 138322 м³ ліквідної деревини, з яких у розрізі сортиментів: лісоматеріалів круглих 80 % від планового завдання і 53% від загального обсягу заготовленої деревини; дров'яної деревини промислового використання –107% від плану та дров'яної деревини непромислового використання 94% від планового завдання.

5. Із матеріалів круглих найбільший обсяг деревини заготовлено із хвойних порід - 59% від обсягу і 76% від планових завдань. М'яколистяних порід - 32% всіх круглих матеріалів і 92% від плану, а твердолистяних лише 9% обсягу та 80% від плану.

Хвойна група порід представлена сосною звичайною – 98% заготовленої деревини та ялиною європейською – 2% заготівель. Твердолистяні представлені березою – 58% круглих лісоматеріалів, дубом – 40% заготівлі. Група м'яколистяних порід на 93% представлена вільхою, на 6% - осикою.

6. Заготовлені лісоматеріали круглі з різних деревних порід характеризуються різними класами якості. Розглянемо круглі лісоматеріали чотирьох деревних порід - сосни, дуба, берези та вільхи, обсяги заготівлі яких найбільші і представляють вони всі три групи порід. Найбільший відсоток виходу лісоматеріалів круглих у сосни – 74,8% , в інших дещо менший, від 55% по березі до 68% по вільсі. Однак, соснова та дубова заготовлена деревина в переважній більшості класів С та Д – 52,5% соснової деревини класу С та 54,8% заготовленої дубової деревини класу Д. А круглі лісоматеріали вільхи та берези мають найвищі відсотки виходу деревини високих класів якості А та В – 46% та 31% класу А відповідно та 22% та 23% – класу В відповідно. У порівнянні із плановими завданнями клас А по вільсі виконано на 259% , березі – 256%. По сосні та дубу план по заготівлі деревини класу А виконаний на 30%.

7. На рубках формування і оздоровлення лісу фактично заготовлено ліквідної деревини 141% від запланованого. Заготівля круглих лісоматеріалів виконана на 150%, дров'яна деревина промислового використання – на 131%, а не промислового використання – на 97%. Найбільша частка із заготовленої ліквідної деревини – це дрова промислового використання - 47% , круглі лісоматеріали становлять 30% заготівлі та дрова непромислового використання – 23% заготівлі.

7. Відсоток виходу лісоматеріалів круглих по всіх чотирьох породах значно менший, ніж на рубках головного користування. Найбільший відсоток виходу цих матеріалів з деревостанів дуба – 45%, із соснової, вільхової та березової деревини цих матеріалів менше – 35,4%, 35,9% та 38,0% відповідно. Якість соснових та дубових лісоматеріалів не висока – класу якості А немає взагалі, класу якості В – по 0,2%. Найбільшу частку у сосни становить деревина класу якості С – 23,4%, дещо менше 11,8% - класу Д. Для дуба найбільша частка – деревина класу Д – 41,9%. Круглі лісоматеріали березові та вільхові характеризуються вищими класами якості. Так, для березових матеріалів найбільший відсоток виходу має клас А – 31,9%, у

вільхи також клас А з часткою 28,9%. Класів якості С та Д для деревини цих двох порід не виявлено.

8. Порівнюючи сортиментну структуру деревини на рубках головного користування і проміжного бачимо, що частка круглих лісоматеріалів у загальному обсязі заготівлі значно більша на рубка РГК, з проміжного користування значний обсяг заготівлі - це дрова для промислових потреб. Частка дров паливних непромислового використання практично однакова на обох видах заготівлі. Серед лісоматеріалів круглих на обох видах користування більша частка матеріалів класів С та Д, проте відсоткова їх участь більша на рубках головного користування. До того ж, значно більший відсоток виходу лісоматеріалів круглих класів А та В. Хоча загальна тенденція – це заготовлені лісоматеріали не дуже високих класів якості.

9. Основні положення висновків викладені в процесі доповіді, тому дозвольте на них не зупинятись.

Доповідь закінчена. Дякую за увагу.